

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE.

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESAARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
 6 luni 20 „
 3 luni 10 „
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d-a-una înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI—5
 Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

AVIS. Toți d-nii abonați cari s'au schimbat adresele fie cu ocazia Sf. George, fie cu ocazia punerii în aplicare a noii legi a judecătorilor de ocoale, sunt rugați să bine voiască ca, printr'o carte poștală, să ne indice noua d-lor adresă, arătându-ne locul de unde s'au mutat, pentru a putea primi regulat ziarul.

S U M A R

Din teoria contractului de muncă, de d-l N. Titulescu.

JURISPRUDENȚA:

Curtea de casație, secția II: *Avocații George Ivanovici și Vasile Al. Krupenski condamnați de Consiliile de disciplină ale Corpurilor de avocați din Suceava și Neamțu, pentru călcarea datorilor profesionale;*

Idem, secția III: *C. Dragomirescu cu Ministerul de Resbel;*

Curtea de apel București, secția I: *Al. I. Săbăreanu cu Nae Dumitrescu;*

Justiția noastră de pace în comparație cu legislațiile străine, de d-l Cornelius Botez.

Informațiuni.

DIN TEORIA CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Locatio operarum, pus la ordinea zilei prin chestia uvrieră, a devenit în urma dezvoltărilor jurisprudențiale, așa zisul *contract de muncă*. Cunoașterea teoriei contractului de muncă modern are chiar pentru Români avantajii practice. Astfel, societatea noastră ar câștiga mult adoptând regulile cari cărmuiesc desfacerea contractului de muncă. — Obiectul studiului de față. — În locațiile fără termen, contrar cu cele ce se potrec în locațiile cu termen, voința unilaterală poate pune capăt contractului. — Abuzurile la cari dă naștere această regulă dacă o înțelegem în chip absolut. — Datoria dreptului pozitiv, legal sau jurisprudențial, de a înfrâna exercițiul rău înțeles al facultății de a desface locația prin voința unilaterală.

Contractul de locațiune, de o aplicație practică atât de frecventă, a dat naștere la un cortegiu întreg de probleme cari pasionează juriștii. Nețagăduim, că cea mai mare parte din aceste discuțiuni a produs-o varietatea *locatio operarum*, devenită azi „contractul de muncă”, asupra căreia, în societățile industriale ale Occidentului, o întreagă literatură e la ordinea zilei.

S'ar părea că, dacă Codul Napoleon a uitat pe lucrători, cum o spunea, cu atâta dreptate, regretatul *Glasson*, autorii juriști moderni vor să răzbune această uitare, și își întrebuintează mai toată activitatea în a studia dreptul civil tocmai în raportul său cu chestia uvrieră. *Contractul de muncă* e azi terenul de predilecție pe care se exercită dialectica juridică.

N'avem nimic de obiectat în privința aceasta; din potrivă, numai laudă se cuvine aceloră cari, prin efortări de raționament, caută să evite ciocnirile de interese pe cari le-ar produce aplicarea literală a unui Cod ce n'a fost întocmit, și fatal nu putea fi întocmit, în vederea unei societăți capitaliste, cu conflictele ei inerente între patroni și lucrători, pe care numai dezvoltarea posterioară a mașinismului a creat-o.

Întru ceea ce ne privește însă pe noi Români, dezvoltarea noii literaturi juridice nu ne poate interesa decât științificește? Nu putem trage și noi foloase practice din soluțiunile echitabile la cari s'a oprit, după atâta frământare, jurisprudența și doctrina streină asupra contractului de muncă?

La prima vedere, răspunsul pare negativ. Mediul român e atât de diferit de cel occidental, chestiunile ridicate acolo sunt atât de inoportune transpuse la noi, în cât pare condamnată orice alimentare a dreptului nostru național din isvoarele deschise, în celelalte părți, prin stăruințele tribunalelor și a doctrinei. Noi nu avem o chestiune uvrieră. Noi avem o chestiune țărănească, și, în rezolvirea ei, interesul economic e atât de covârșitor în cât pare că se teme să se îmbrace în haina juridică, pentru a nu pierde din putere. În adevăr, dacă am avut în totdeauna o chestiune țărănească economică, începem abea a avea, cu noile reforme, o chestiune țărănească juridică.

Și lucrul e explicabil: faptele preexistă regulii juridice; și proprietatea a fost un fapt înainte de a deveni un drept. Suntem încă în prima fază a chestiunii țărănești juridice, nu putem încă vorbi,

din punct de vedere al principiilor pure, de contractul de muncă intervenit între proprietar și sătean. Mai mult: analele judecătorești stau față pentru a adevăra că mai toate chestiunile ridicate de practica noastră asupra locații privesc prima varietate a acestui contract, *locatio operis*, închirierea de lucru, dovadă numeroasele procese ale arendașilor *de moșii* și ale chiriașilor *de case*.

Hotărât dar că teoria contractului de muncă, așa cum a elaborat-o doctrina recentă, nu își găsește aplicarea la noi în țară. Studiul ei nu poate prezenta de cât un interes științific.

După mine, a raționa astfel înseamnă a privi lucrurile la suprafață. Evident, ar fi o nebunie să cred că s'ar putea aplica la noi totalitatea regulilor cari constituiesc teoria modernă a contractului de muncă. Faptele ar veni să ne dezică imediat: nu s'ar prezenta nici pe sfert din spețele pe cari se grefează teoria nouă. Dar aceasta nu împiedică ca, examinând de aproape teoria nouă, să constatăm că interpretarea pe care o dăm noi principiilor fundamentale ale locațiunii de servicii e defectuoasă și că ea nu poate de cât să câștige când am lăsa-o supusă câțiva timp emanațiunilor binefăcătoare pe care le produce cu atâta belșug teoria nouă.

Aceasta e o teză care cere o demonstrație. Ne propunem în studiul de față să facem o parte din demonstrație, arătând cum, azi, în societatea românească, o regulă fundamentală în materie de locație, aceea care cârmuește desfacerea acestui contract, trebuie să se inspire, să se modeleze după direcțiunile indicate de doctrina și jurisprudența streină, pentru ca să nu continuăm a înregistra o serie de abuzuri cari se fac în numele așa ziselor principii, și pe cari, de sigur, legea nu poate fi chemată a le acoperi.

* * *

Să luăm o locație de servicii. Ea poate fi făcută pe un termen determinat: un an, trei luni, 15 zile, precum și fără niciun termen. Astfel: când angajez un profesor pentru copiii mei, un îngrijitor pentru moșia mea, un servitor pentru casa mea, cele mai dese ori, nu se stipulează în momentul angajării un termen. Angajamentul se face în ochii părților «pe cât s'o nemeri».

Diferența între aceste două moduri de a contracta e vădită. Atunci când un termen e stipulat, contractul de locație nu se poate desface decât: a) prin consimțământul ambelor părți, dacă ambele părți și-au executat sau sunt dispuse a-și executa obligațiunile; b) prin rezilierea contractului cerută de partea care și-a executat obligațiunea față de cealaltă care nu și-a executat-o pe a ei, și dacă cea dintâi preferă desfacerea contractului în locul executării lui în natură. Intr'un cuvânt, voința unila-

terală singură nu poate desface contractul de locație cu durată determinată. Din potrivă, în contractele de locație fără termen, partea, care numai voește a se afla în legătura juridică creată prin contract, poate s'o desface prin simpla ei voință, căci contractul, neavând o durată determinată dinainte, nu ființează decât atâta vreme cât există consimțământul părților. Așa dar, un simplu «stai», pronunțat de una din părți, e suficient să oprească mecanismul mașinei numită: locație de servicii cu durată nedeterminată.

Acestea sunt reguli bine cunoscute și admise de toată lumea.

Legea pune dar la dispoziția persoanelor două forme de contracte de locații, între cari ele pot alege după circumstanțe. Partea care își închiriaza serviciile, voește ea *siguranță* în contractul ce consimte, voește ea, înainte de toate, *atâta* câștig pe *atâta* timp de muncă? Va recurge la prima varietate a locații de servicii, aceea făcută pe o durată determinată. Partea care își închiriaza serviciile, voește ea din potrivă *independență*, voește ea să nu muncească decât acolo unde va constata posterior că-i convine? Va recurge la a doua varietate a locații de servicii, aceea făcută fără termen.

Se pare dar că sistemul legii e impecabil, că el ține seamă de toate nevoile și că persoana care își va vedea interesele lovite prin jocul regulilor expuse, nu se poate plângeră întrucât a făcut ea singură o greșală. Astfel, partea, care numai voește a-și presta serviciile, nu se poate plângeră că contractul o încătusează pe mai mulți ani în șir, de oarece a făcut greșala de a nu fi consimțit un contract fără termen, de unde să poată eși oricândare plăcere. Și, invers, partea, care se plângeră că contractantul ei refuză fără motiv ai accepta serviciile, iarăși nu se poate plângeră de oarece ea a făcut o locație fără termen, deci dela început a putut să prevadă cele ce i se întâmplă. Legea nu poate fi făcută răspunzătoare de aceste leziuni ale intereselor individuale.

Din nefericire însă, în fapt, lucrurile sunt de parte de a se prezenta cu atâta limpezime ca în ipotezele teoretice de mai sus. În ochii legii, părțile pot fi socotite egale din punct de vedere al contractării. În viață, cine nu știe însă că egalitatea contractuală nu e decât un cuvânt, și că cele mai multe convențiuni nu sunt produsul voinței libere a ambelor părți? Cine nu știe că dacă două persoane vor să facă un contract, dar cu modalități cu totul opuse, contractul se va face cu modalitatea impusă de partea cea mai tare, și că dacă partea cealaltă îl acceptă, nu e pentru că îl voește, dar pentru că necesitatea o obligă să-l voiască? Astfel: eu proprietar de

moșie am nevoie de un administrator. Se prezintă un postulant, al cărui interes cere să facă un angajament pe cel puțin 3 ani, pentru ca să-și aibe existența asigurată. Interesul meu, ca proprietar, cere însă ca să pot revoca de a doua zi pe administratorul ale cărui servicii nu mi convin. Interesul meu îmi dictează așa dar o locație de servicii fără termen. Trebuie oare multă pricepere spre a se vedea că, în asemenea circumstanțe, contractul făcut de administrator, care înainte de toate are nevoie de hrana zilnică, se va face astfel cum dorește eu și de loc cum dorește el? Prin urmare, nu este derisoriu să imputi administratorului acesta, concediat de mine după câteva zile de servicii care nu îmi conveneau, greșala sa de a nu fi făcut angajamentul său pe un timp determinat? Ce să mai spunem de imensa pleiadă a așa zișilor funcționari la instituțiuni private, unde statutele, elaborate dinainte după placul administrațiunii, sunt departe de a corespunde la ceea ce gândesc și doresc în parte acei cari constituiesc personalul acestor instituțiuni? Cine nu știe în fine că, 99 la sută, locațiile de servicii se fac fără durată determinată? Hotărât dar că, în viața de toate zilele, modul de a contracta îl impune voința celui mai tare, și, prin urmare, multe din consecințele pe cari legea le trage din cutare sau cutare situațiune, în aparență voită de părți, sunt adevărate catastrofe pentru cei pe cari îi privește.

Legea nu poate sta rece în fața unei asemenea situațiuni. Evident, ea nu poate dicta prin *a priori* în ce mod să se facă contractele, ea nu poate determina dinainte cari din modalitățile contractului trebuie să triumfe; e vorba aci de liberul joc al concurenței individuale, care singur prezidă la formarea convențiunilor. Legea trebuie însă să intervie din două puncte de vedere: a) să întărească situațiunea celor slabi și să-i ridice până la platforma unde tronează cei tari; cu alte cuvinte, înlesnind gruparea celor cu interese comune, permițând constituirea unor organe care să vorbească în numele acestora, să transforme egalitatea de drept într-o egalitate de fapt; b) să supravegheze mersul contractelor odată formate, și să împedice ca desfacerea lor să constituie adevărate abuzuri. Din primul punct de vedere, acțiunea legii e mai mult suplimentară. Ea presupune o colectivitate conștientă de interesele ei; ea nu poate să creeze această colectivitate. Până ce locatarii de servicii nu-și vor vedea interesul de a se syndica după specialități, și de a nu trata cu patronii decât prin organul autorizat al sindicatului, nu putem învinui legea că nu ușurează gruparea celor slabi, pentru ca, interesele lor unindu-se, forța lor să crească. Din punctul de vedere al

desfacerii contractelor formate, legea însă nu trebuie să întârzie pentru a-și produce efectele salutare. Și când zic legea, nu înțeleg numai actul parlamentar de a legifera, dar și jurisprudența ce s'a format până acum în această privință.

(Va urma)

Nicolae Titulescu

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 24 Martie 1908

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Gheorghe Ioanovici

Legea Corpului de avocați. — Martori. — Dacă Consiliul de disciplină poate asculta martori sub prestare de jurământ. — (Art. 52 din legea Corpului de avocați).

După art. 52 din legea Corpului de avocați, la judecata acțiunii disciplinare de către Consiliul de disciplină, martori pot fi ascultați sub prestare de jurământ.

Deciziunea 719/908. — Respins recursul făcut de Gheorghe Ioanovici contra deciziei No. 138/907 a Curței de apel Iași, s. I.

Curtea,
Ascultând pe d-l Procuror St. Stătescu în concluziuni;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Violațiunea legii de fond de către Consiliul de disciplină al Corpului avocaților din județul Suceava, care, prin decizia No. 29/907, a călcat textul expres al art. 52 alin. 2 din legea Corpului de avocați care prevede că numai martorii vor putea fi ascultați sub prestare de jurământ, pe când din menționata deciziune se constată că aceleași persoane Ion M. Stan și Profira V. Bucea, cari mai întâiu au depus ca informatori în urmă au depus și ca martori sub prestare de jurământ, iar Curtea de apel din Iași n'a ținut cont de dispozițiile art. 52 alin. 6 din Legea avocaților».

Având în vedere deciziunea supusă recursului prin care s'a respins ca nefondat apelul făcut în contra deciziunii Consiliului de disciplină al Corpului de avocați din județul Suceava, care a condamnat pe recurent la pierderea dreptului de a profesa avocatura timp de o lună;

Considerând că după art. 52 din legea pentru organizarea Corpului de avocați, la judecata acțiunii disciplinare de către Consiliul de disciplină martori vor putea fi ascultați sub prestare de jurământ;

Că față de această dispozițiune a legii, Consiliul de disciplină ascultând pe acei ce dăduse informațiuni decanului Corpului de avocați, ca martori sub prestare de jurământ, a uzat de facultatea ce are dela lege, așa că Curtea de apel punând temei pe acele dispozițiuni, n'a violat citatul articol, așa că motivul de casare e nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge etc.

Audiența dela 2 Aprilie 1908

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Vasile Alex. Krupenschi

Legea corpului de avocați. — Avocat condamnat în penal. — Dacă el poate fi tradus în judecata consiliului de disciplină pentru faptul judecat în penal. — (Art. 59 din legea corpului de avocați).

După art. 59 din legea corpului de avocați, acțiunea disciplinară este independentă de orice acțiune penală, civilă sau comercială.

Prin urmare, un avocat condamnat în penal poate fi tradus în judecata Consiliului de disciplină pentru faptele pentru care fusese condamnat, când acele fapte sunt de natură a compromite onoarea sau prestigiul avocatului.

Deciziunea 820/908. — Respins recursul făcut de Vasile Alex. Krupenschi contra deciziei No. 140/908 a Curței de apel Iași, s. I.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Borș în dezvoltarea motivului de casare;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Exces pe putere. Fiind odată condamnat print'o decizie definitivă a Curței de apel din Iași nu mai puteam fi condamnat de a doua oară, de aceeași Curte, pentru același fapt».

Având în vedere că se constată că după ce Vasile A. Krupenschi a fost condamnat prin decizia cu No. 303/907 a Curței de apel Iași, secția II la amendă, în baza art. 17 din legea autentificării actelor și a art. 288 cod. pen. pentru faptul că a făcut o atestare falsă asupra identității unei persoane într'un act autentic, Consiliul de disciplină al corpului avocaților din județul Neamțu i-a interzis exercitarea profesiei de avocat pe timp de o lună în puterea art. 57 din legea Corpului de avocați; Că, în contra acestei deciziuni recurentul a făcut apel, care însă i-a fost respins prin deciziunea supusă recursului;

Considerând că după art. 59 din legea corpului de avocați, acțiunea disciplinară este independentă de orice acțiune penală, civilă sau comercială;

Considerând că astfel fiind, recurentul condamnat în penal de Curtea de apel din Iași a putut fi tradus în judecata Consiliului de disciplină pentru faptele pentru care fusese condamnat, întrucât acele fapte erau de natură a compromite onoarea sau prestigiul avocatului;

Că deciziunile consiliului de disciplină fiind, conform art. 61 din aceeași lege, supuse apelului la Curtea de apel, când această instanță a judecat un asemenea apel n'a comis nici un exces de putere, așa că motivul de casare e neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 18 Februarie 1908

Președenția D-lui G. P. PETRESCU, Președinte

C. Dragomirescu cu Ministerul de Resbel

Contencios administrativ. — Funcționar inamovibil îndepărtat din serviciu. — (Art. 4 al. I din legea Curții de casație din 1905).

Potrivit art. 4 litera i din legea organică a Curții de casație dela 1905, funcționarii inamovibili, numiți în mod legal și înlocuiți, mutați sau puși în retragere în contra legii, pot recurge în Casație în contra actului ilegal de înlocuire.

Prin urmare, dacă Consiliul de disciplină dupe lângă Statul Major al armatei a îndepărtat din serviciu pe un sub-ofițer de administrație clasa II, reangajat pe cinci ani, funcționarul înlocuit trebuie să dovedească, în prim loc, calitatea sa de funcționar inamovibil, pentru ca recursul său să fie admisibil.

Deciziunea 56/908. — Respins recursul făcut de C. Dragomirescu contra deciziunii consiliului

de disciplină din 20 Februarie 1907 depe lângă Statul Major al armatei.

Curtea,

Ascultând pe d-l av. Hera în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Păscu Cesar în combateri;

Deliberând,

Considerând că potrivit art. 4 litera i din legea dela 1905, asupra organizării înaltei Curți de casație și justiție, funcționarii inamovibili, numiți în mod legal și înlocuiți mutați sau puși în retragere, în contra legii, pot recurge în casație în contra actului ilegal de înlocuire;

Considerând că prin această dispozițiune se crează numai în favoarea funcționarilor inamovibili, o garanție judecătorească, în contra înlocuirii, mutării sau punerii în retragere făcute cu încălcarea legii;

Considerând că în speță. C. Dragomirescu recurentul, se plânge în contra deciziunii din 20 Februarie 1907 a Consiliului de disciplină depe lângă Statul Major al armatei, prin care a fost îndepărtat din serviciul ce îndeplinea ca subofițer de administrație clasa II-a reangajat pe 5 ani.

Considerând că, în primul rând, recurentul era dator, față cu sus citatul text de lege să dovedească înaintea Curței, calitatea sa de funcționar inamovibil, ceea ce nefăcând, recursul de față urmează a se respinge ca inadmisibil.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, SECȚIA I

Audiența dela 26 Martie 1908

Președenția D-lui SC. POPESCU, Prim-Președinte

Al. I. Săbăreanu cu Nae Dumitrescu, pentru revendicare

Deciziunea civilă No. 117

Convențiuni. — Vie dată spre folosința unei persoane cu 5% dijmă în natură. — Distrugerea ei de filoxeră. — Dacă se poate aplica dispozițiile codului Caragea, relative la sădări și clădiri sau principiile generale în materie de convențiuni. — Dreptul tribunalului de a acorda celui ce are folosința pământului, un termen spre a replanta via, conform cerinței proprietarului.

În caz de distrugerea unei vii prin filoxeră, nu se poate priva proprietarul de dreptul său și de avantajul ce și stipulasă prin convențiunea făcută, pe cât timp celalt contractant are folosința pământului.

Prin urmare, în asemenea caz, cel ce are pământul în posesie nefiind pus în întârziere de a-și executa obligațiunea de a da proprietarului dijma de 5% în natură conform convențiunii, și întrucât în cazul de față nu se poate aplica dispozițiunile codului Caragea, pentru sădări și clădiri, ci dispozițiunile generale prevăzute în materie de convențiuni, este just și echitabil ca, înainte de a depozeda pe cel ce are folosința pământului, să i se acorde timpul necesar a-și exercita obligațiunea de a replanta via, conform cerinței proprietarului.

S'a ascutat d-nii avocați Mitu Ștefănescu din partea apelantului Al. I. Săbăreanu și d-l Teodorini din partea intimatului Nae Dumitrescu;

Curtea,

Având în vedere apelul îndreptat de d-l Al. I. Săbăreanu contra sentinței trib. Prahova secția II sub No. 302 din 4 Noembrie 1906, sentință prin care s'a respins acțiunea d-lui Săbăreanu contra d-lui Nae Dumitrescu, pentru rezilierea embaticului ce acesta din urmă exercita asupra unei vii situată pe moșia sa, și pentru obligarea de a i se lăsa în deplină proprietate o întindere de nouă pogoane mici, pământ sădit cu vie, din comuna Măgurelele, supuse embaticului;

Având în vedere susținerile orale ale părților, actele depuse de ele, cercetarea locală efectuată de supleantul tribunalului Prahova, după delegația Curței, precum și concluziunile scrise;

Având în vedere că, după cum rezultă din debateri, Nae Dumitrescu, încă din vechime, prin moștenire dela autorii săi, stăpânește pe moșia Măgurelele, astăzi proprietatea d-lui Săbăreanu, o vie, în întindere de nouă pogoane mici, vie ce era supusă embaticului în natură de 5 la sută către proprietate: că de un timp aproximativ de 20 ani, această vie fiind distrusă de filoxeră, nu s'a mai plătit dijma în natură și nici nu s'a replantat;

Având în vedere că pentru a susține rezilierea embaticului și delăsarea în stăpânirea și proprietatea sa a celor nouă pogoane mici de teren, d-l Săbăreanu se întemeiază pe dispozițiunea art. 1—5 dela capitolul V, «pentru săditi și clădiri» din codul Caragea;

Având în vedere că art. 4 din acest capitol spune: «când stăpânul clădirei sau al săditi nu va plăti în 3 ani, ceea ce s'a tocmit a da, să se tragă la judecată, și după ce-i va da judecata soroc de 6 luni și iarăși nu va plăti, atunci să repretuiască lucrul cel sădit în stare ce se va găsi, și să-l rescumpere stăpânul locului, iar clăditorul să se isgonească» iar art. 5 zice: «când săditi va fi zidire și va arde sau se va dărâma cu totul, atunci de nu va fi fost, de mai înainte tocmit cum să se urmeze, să rămâe locul slobod în stăpânirea stăpânului său»;

Având în vedere că art. 4 prevede cazul când săditul nu plătește timp de 3 ani ceea ce era obligat a da, deși săditi există, caz ce nu este semuitor cu cel ce face obiectul procesului, căci de către d-l Săbăreanu se susține că via supusă embaticului este cu totul distrusă, și deci cere aplicarea dispozițiilor din art. 5;

Având în vedere că art. 5 următor, nu prevede cazul distrugerii săditi ci numai cazul distrugerii clădirei, căci el zice: «când săditi va fi zidire», deci, dispoziția acestui articol, ca locul să rămâe slobod în stăpânirea stăpânului său, nu se poate aplica speciei ce ne preocupă;

Având în vedere că dispozițiunile codului Caragea, neputând a sluji pentru curmarea litigiului, judecata trebuie să se conforme principiilor generale în materie de convențiuni;

Având în vedere că în speța ce ne preocupă, este necontestat de părți, că încă din vechime, proprietarul moșiei Măgurele, autorul d-lui Săbăreanu, a convenit a lăsa în stăpânirea și posesiunea autorilor lui N. Dumitrescu, o porțiune de pământ de 9 pogoane mici de pe moșia sa, cu condițiune ca aceștia să sădească cu viță și să plătească ca redevență anuală 5 la sută din producția anuală a acelei vii; că această alcătuire s'a observat până acum aproape 20 ani, când via a fost complet distrusă da filoxeră;

Având în vedere că această întâmplare nenorocită și cu totul fortuită a pus în imposibilitate pe Nae Dumitrescu a mai îndeplini obligațiunea sa de a da dijmă de 50% pentru că via a fost cu totul neproductivă;

Având în vedere însă, că această întâmplare a distrugerii viței prin filoxeră, nu poate însă priva pe proprietar de dreptul său și de avantajul ce-și stipulase prin convențiunea făcută cu autorii pământului, pe cât timp cel-lalt contractant are folosința pământului;

Având în vedere că Săbăreanu nu primește a i se da pentru folosința locului, o sumă în bani care ar corespunde cu arenda locului, și cere a i se plăti, sau dijma de 5 la sută în natură, sau în caz de neplată, să fie posesorul locului isgonit și să reintre el în proprietatea pământului dat cu embatic;

Având în vedere că astfel fiind, Nae Dumitrescu, nefiind până acum pus în întârziere de a-și executa obligațiunea conform convențiunei originale, este just și echitabil, înainte de a deposea pe actualul stăpânitor de folosința pământului în litigiu, ca judecata să-i dea

timpul necesar pentru a-și executa obligațiunea conform cerinței proprietarului;

Având în vedere că îndeplinirea acestei obligațiuni nu este imposibilă ci numai cere un răgaz pentru a face ca via astăzi distrusă să fie replantată și să fie productoare de rod;

Având în vedere că este știut că, pentru ca o vie să înceapă a da rod, ea trebuie să aibă vârsta de trei ani;

Având în vedere, că însuși d-l Săbăreanu, în concluziile sale, și în subsidiar cere ca, în caz când Curtea, ar crede că desființarea embaticului trebuie subordonată acordării unui termen, pentru replantarea viei, acest termen să fie acel prevăzut de art. 10 dela cap. VI al cod. Caragea, intitulat «pentru clacă», care zice: «când clăcașul va lăsa via sa nelucrată în trei ani, să se tragă la judecată, și atunci, dându-i judecata încă un an soroc de nu o va lucra și în acel an, să o piarză și să o ia stăpânul»;

Având în vedere că în speța ce [ne preocupă, nu este vorba de o vie nelucrată, ci de o vie distrusă cu desăvârșire, așa după cum se constată din procesul-verbal al judecătorului delegat cu facerea anchetei la fața locului și din arătările martorilor ascultați, și deci nu poate fi vorba de un termen de un an, care poate fi suficient atunci când via a fost lăsată paragină, dar nici o dată când se replantează din nou;

Având în vedere toate aceste considerente, Curtea acordă d-lui Nae Dumitrescu un termen de trei ani pentru a replanta via pe locul stăpânit de el cu embatic din comuna Măgurelele și deci admite apelul d-lui Săbăreanu în partea sa subsidiară, reformând sentința tribunalului Prahova secția I No. 302/906;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier M. Vidrașcu, Curtea admite, etc.

(ss) Sc. Popescu, Oscar N. Niculescu, M. Vidrașcu, M. Gr. Ciocârdia

Grefier (s) N. Brătianu

TRIBUNALUL PRAHOVA, SECȚIA II

Audiența dela 28 Noembrie 1907

Președenția D-lui C. VÂRGOLIC, Membru de ședință

G. B. Valera et Rici cu Iancu D. Negoită

Sentința comercială No. 80

Dreptul de a sta în instanță. — Dacă constituie un drept comercial sau un drept civil.

Comerciant. — Persoană care în mod izolat cumpără o cantitate de marfă spre a o revinde. — Dacă poate fi considerat ca comerciant și prin urmare, dacă poate fi declarat în stare de faliment. — (Art. 7 Cod. com.).

1) Dreptul de a sta în justiție în orice calitate, nu poate întru nimic prejudicia societățile comerciale române, el nefiind un drept comercial, adică neconstituind un act de comerț ci fiind un drept civil și încă din acelea pe care un stat în relațiile internaționale nu-l poate refuza supușilor altui stat, indiferent de sunt persoane fizice sau morale.

2) Art. 7 din codul comercial prevede că sunt comercianți aceia cari fac fapte de comerț, având comerțul ca o profesiune obișnuită.

Prin urmare, acel ce în mod izolat cumpără o cantitate oarecare de marfă, chiar în scopul de a o revinde, nu poate fi considerat ca comerciant în sensul art. 7 din codul comercial, și deci o asemenea persoană, nu poate fi declarată în stare de faliment.

Tribunalul,

Având în vedere concluziunile părților :

Având în vedere că dreptul de a sta în justiție, face parte din categoria drepturilor civile recunoscute streinilor în România, atât prin codul civil—art. 6—, cât și prin constituțiune, art. 7 ;

Că acest drept n'a fost întru nimic știrbit de dispozițiunile codului de comerț de sub secția VIII, titlul VIII relativ la formalitățile la care sunt supuse societățile streine când vor să funcționeze în țară ;

Că, conform teoriilor liberale moderne, și cele mai acreditate, ca fiind expresia realității, nu se poate face deosebire între o persoană fizică și între o asociațiune de persoane, persoană morală, amândouă ținând capacitatea lor juridică dela lege, în privința existenței lor ;

Că singura condiție necesară este ca aceste persoane să existe conform legilor din țara lor ; adică, în ce privește persoanele morale și în special societățile comerciale, să fie legal constituite în țară de origine ;

Că, această condițiune îndeplinită, ele au existența și în străinătate pentru bucurarea de drepturile de cari beneficiază străini în general, afară de restricțiile a-nume aduse prin lege ;

Considerând că, în ce privește dreptul de a face comerț, adică de a funcționa ca societăți comerciale în România, codul nostru de comerț a luat măsuri riguroase, supunând societățile streine la anume formalități de siguranță, pentru a nu prejudicia societățile similare române, numai în această privință ;

Că dreptul de a sta în justiție, în orice calitate, nu poate întru nimic prejudiciu societăților comerciale române, el nefiind un drept comercial—adică neconstituind un act de comerț—ci fiind un drept civil și încă din acelea pe care un Stat, în relațiile internaționale, nu'l poate refuza supușilor altui Stat—persoane fizice sau morale, indiferent ;

Că, astfel fiind, excepțiunea ridicată de pârât e neîntemeiată și ca atare urmează a se respinge ;

Pentru aceste motive, respinge excepțiunea, etc.

In fond :

Asupra acțiunei comerciale de față prin care G. B. Valera & Ricci, cer declararea în stare de faliment a comerciantului lăncu D. Negoită pentru încetarea plăților datorilor sale comerciale :

Ascultând pe părți în susținerile și obiecțiunile lor ;

Având în vedere că conform art. 695 codul comere., comerciantul care a încetat plățile datorilor sale comerciale, este în stare de faliment ;

Având în vedere că din cambia cu data 9 Decembrie 1905, protestată la una Maiu 1906, se constată că pârâtul datorează firmei G. B. Valera & Ricci suma de 1600 lei primită în numerariu, iar din scrisoarea cu data 28 Februarie 1906, că a primit dela aceiaș firmă mărfuri a căror valoare a rămas s'o plătească ulterior, fie în numerar, fie în accepte ;

Având în vedere însă că pârâtul prin apărătorul său a obiectat că nefiind comerciant, conform codului comercial, nu poate fi declarat în stare de faliment, și a cerut respingerea acțiunei, din acest punct de vedere ;

Având în vedere că codul comercial prin art. 7 prevede că sunt comercianți aceia cari fac fapte de comerț, având comerțul ca o profesiune obicinuită ;

Considerând că, în speță, din certificatul No. 183040/907 liberat de grefa acestui tribunal secția I-a, se constată că în registrele firmelor individuale și sociale ținute la acest oficiu, nu există înscrisă nici o firmă sub numele de lăncu D. Negoită cu sediul în județul Prahova ; că din cel cu No. 1713/907, liberat de percepția circ. I Ploiești, se constată că nici în rolurile ținute la acea percepție, nu s'a găsit înscris cu vreun fel de patentă pârâtul de astăzi lăncu D. Negoită, dela anul 1904 și până la zi ;

Considerând că din aceste acte rezultând că pârâtul nu are comerțul ca o profesiune obicinuită, faptul izolat

că la o dată oarecare a cumpărat mărfuri dela reclamant, fie chiar în scopul de a le revinde, nu e suficient să-i dea calitatea de comerciant în sensul art. 7 cod. comercial ;

Că, astfel fiind, și legea prin art. 695 și următorii prevăzând ca condițiune pentru declarare în stare de faliment, pe lângă dovada încetării plăților, și calitatea de comerciant a datornicului, acțiunea de față se privește nefondată și ca atare urmează a se respinge ;

Pentru aceste motive redactate de d-l jude supleant, Al. Suciu, Tribunalul, respinge, etc.

(ss) C. Vărgolici, A. Suciu

p. Grefier (s) F. Chioveanu

Justiția noastră de pace în comparațiune cu legislațiunile străine ¹⁾

I

Inovațiunile introduse în instituirea și competența judecătorilor noștri de ocol, ca și reglementarea condițiilor lor de numire prin depunerea examenului de capacitate și altele, fac ca justiția noastră de ocol să difere mult de jurisdițiunile inferioare așezate la baza erarhiei judecătorești a celorlalte legislațiuni moderne, având, pe lângă multe puncte de asemănare, unele note originale care o deosebesc de dănsese. O scurtă privire asupra legislațiilor altor state va face să iasă în evidență asemănările ca și notele deosebitoare.

Mai întâiu, ca punct de asemănare, observăm că principalele legislațiuni streine nu se deosebesc de a noastră în ce privește *intocmirea* jurisdicțiunii chemate a împărți justiția populară.

Mai în toate statele găsim, la bază, instituțiunea *judecătorului unic* pentru micile pretențiuni bănești sau contestațiunile cu caracter grabnic, cum sunt cele în materie de locațiune sau arendare, acțiunile posesorii etc. cu excluderea chestiunilor de proprietate și pentru micile infracțiuni, iar în unele state, mai jos de această treaptă găsim organizată *justiția comunală*, pentru pretențiuni și abateri și mai ușoare, mult asemănătoare juraților comunali ce au existat și la noi până la punerea în lucrare a noii legi a judecătorilor de ocoale.

Instituția judecătorului unic o găsim, în afară de Franța, unde până la legea din 24 August 1790 existau judecătorii satești ²⁾, în Belgia,

¹⁾ Fragment din «*Introducerea*» de la noua lucrare a d-lui Președinte C. Botez «*Noul Codice de ședință al judecătorului de ocol*» apărut de curând. (N. R.)

²⁾ Judecătorii satești din Franța supranumiți și «*juges de sous l'orme*», pentru că judecau așezați sub copacul satului, de obicei un ulm (sous l'orme du hameau) erau o creațiune a teodalității. Ei împărteau o parodie de dreptate, după niște forme de o simplitate cu totul rustică.

Constatăm multă asemănare între invinuirile ce se aducea în Franța contra justiției satești și cele aduse instituțiunii judecătorilor noastre comunale cu prilejul reformei din 1894, prin care au fost desființate spre a fi restabilite prin legea din 1898 și iarăși desființate prin legea actuală.

Grecia, Italia, Spania, Olanda, Suedia și Norvegia, Austria, Germania, Rusia, Brazilia, etc.

Unele din legislațiile acestor state prevăd pentru judecătorii unici denumirea de «*judecători de pace*». Această denumire o găsim în Franța, Belgia, Grecia, Rusia, Olanda, Brazilia, Austria și Anglia³⁾.

În Italia și Danemarca avem iarăși instituția *conciliatorilor*.

Jurisdicțiunea municipală în felul judecătoriilor sâtești ce au existat la noi o aflăm în Ungaria⁴⁾, Spania, Italia și Rusia.

Cea mai complicată organizare judecătorească,

lată în adevăr cum se exprimă M. O. Bourbeau în «*Théorie dela pr. civ*» VII, pag 2, 3.

«Plusieurs causes concouraient pour faire des anciennes justices de village un instrument de spoliation et de ruine: *l'ignorance ou l'improbité des juges et de leurs officiers; la compétence mal définie de ces justices subalternes; l'absence de formes spéciales de procédure appropriées à la nature du procès et au caractère de la juridiction*».

«Je n'insisterai pas sur le tableau de cette hideuse transformation de la justice *rendue par gens de peu, sans honneur, sans conscience* etc.

Și mai departe:

«Il leur manquait, pour être justes, une condition, sans laquelle tout sentiments s'altère, toute probité chancelle, toute science s'égare: *l'indépendance*».

³⁾ Expresiunea «*judecător de pace*» a fost împrumutată de legislatorul francez, dela care am luat-o și noi, din legislația engleză, unde această instituțiune are o concepțiune aristocratică și un caracter aparte, asemănându-se cu cea a Franței și a noastră numai din punctul de vedere al administrațiunii poliției judiciare, singurul lor punct de contact. Judecătorii de pace, în Anglia, sunt conservatori ai păcii publice în cea mai largă accepțiune a cuvântului. Ei au dreptul și datoria de a lua orice măsuri de poliție preventivă, de a preveni dezordinele și aresta pe faptași, în caz de flagrant delict și de a provoca anchete asupra celor mai neînsemnate delictе având dreptul de a cere dela origine ar amenința pe altul, o siguranță sau o garanție de pace. (V. «*Pandectes Françaises*» t. VI, p. 655). Cum vedem acțiunea lor e spontanee și mult mai energetică decât cea încredințată judecătorilor noștri de ocol, în însușirea lor de conservatori ai păcii și siguranței publice la țară; ea se explică însă prin moravurile speciale ale poporului englez.

Cu toată influența și considerațiunea ce procură această funcțiune, totuși dela începutul veacului trecut, nobilimea engleză s'a arătat tot mai puțin dispusă de a o îndeplini, din pricina greutăților ei. De aceea s'a simțit nevoe de-a se creea la Londra și în alte centre judecători de poliție salariați.

⁴⁾ Între judecătoriile comunale din Ungaria înființate prin legea din 1877 și aceleași instanțe judecătorești înființate la noi prin legea din 1879 găsim o isbitoare asemănare, care ne face să credem că legislatorul român, când le-a creat s'a inspirat dela cel ungar și că jurații comunali, în dreptul nostru, nu sunt chiar «o desvoltare și reglementare a vechilor judecătorii sâtești sau de împăciuire» înființate prin regulamentul organic, cum se susține prin expunerea de motive a d-lui ministru T. Stelian. Astfel constatăm că judecătorii comunali în Ungaria, cari sunt tot aleși, judecă până la 50 lei cum judecău și jurații noștri comunali; recursul la judecătorul districtul (*jarasbiro*) în legislația ungară se face pentru aceleași motive de incompetență, denegare de dreptate și viții de forme, iar aceasta casând statuează în mod definitiv în fond, ca și la noi și ca și în Rusia, cu deosebire că acolo recursul contra hotărârilor judeului de pace în ultim resort se îndreaptă înaintea Senatului. În Austria, iarăși, în penal, tribunalul regional casând, ori trimite afacerea altui judecător, ori evoacă el însuși fondul.

dela bază și până în vârful erarhiei judecătorești există, după cum vom vedea îndată, în Anglia.

Judecătorii unici în unele din aceste state sunt numiți⁵⁾, în altele aleși⁶⁾, ori și numiți și aleși⁷⁾, judecă singuri, ori împreună cu alți judecători de același rang⁸⁾, ori alătura de cetățeni aleși⁹⁾. Acești cetățeni sau sunt fruntași țărani¹⁰⁾, sau fac parte din nobilime ca în Anglia¹¹⁾ și chiar în Rusia¹²⁾.

De regulă aceste jurisdicțiuni inferioare organizate cu judecător unic sau constituite în Curți ori tribunale fac judecata la scaunul reședinței lor. Justiția e totuși *ambulantă*, pentru afacerile civile sau penale ori pentru amândouă naturile de afaceri, în Anglia, Suedia și Norvegia, Rusia, Germania și câte odată, în mod excepțional, chiar în Franța¹³⁾.

Noi am adoptat sistemul mixt, de oarece judecătorii noștri de ocol, după noua lege, în ocoalele rurale judecă la scaunul de reședință și sunt și ambulanți, pentru unele afaceri considerate de mai puțină importanță dar cari în același timp sunt cele mai numeroase și frecvente între sâteni.

II

Intinsa *competință* pe care o au judecătorii de ocol în legislația noastră, atât de intinsă că constituie adevărate desmembramente a tribunalelor de primă instanță, nu o găsim în nici o legislație din Europa¹⁴⁾. Unele țări chiar pentru trib. de prima instanță posedă secțiuni speciale pentru pricini exclusiv civile, comerciale sau penale.

⁵⁾ Ca în Austria, Belgia, Grecia Olanda, Spania, Franța, etc.

⁶⁾ Ca în Ungaria, în comunele rurale, unde nu există judecătorii de pace.

⁷⁾ Ca în Suedia și Norvegia.

⁸⁾ Ca în Anglia, unde, în deobște, judecătorii de pace sunt aleși din mari proprietari foncieri și ca în Rusia, unde judecătorii de pace sunt de asemenea de două categorii: *titulari* și *onorari*. Cei dintâi se aleg din acei cari au vârsta de 25 ani, o avere imobiliară de câteva mii de ruble și prezintă în aceleași timp garanții de capacitate și onorabilitate, iar cei de al doilea se numesc din aceia cari ocupă o mare situațiune fonciară. Cum vedem, justiția de pace în Rusia prezintă un caracter mixt de oarece cuprinde un element mai mult burghez (ales) și altul, ca în Anglia aristocrat. Tot aci, în urma reformei judecătorești din 1889, aplicată numai în o parte a imperiului, găsim și tribunale țărănești (*de volost*) alcătuită din fruntași țărani, cu o competență până la 300 ruble aplicată la pricinele țărănești.

⁹⁾ Ca în Germania în afacerile penale și în Suedia și Norvegia în toate afacerile.

¹⁰⁾ Ca în Rusia. Vezi nota 3 la sfârșit.

¹¹⁾ Vezi nota 3.

¹²⁾ Vezi nota 3.

¹³⁾ În puterea legii din 21 Martie 1896, judele de ocol, în Franța obținând un decret, poate ține audiențe suplimentare și în celelalte comune ale cantonului (*audiences foraines*).

¹⁴⁾ Alară dar de Suedia și Norvegia, unde districtele alcătuiesc circumscripțiuni cu câte un judecător ambulant (*Härads Högding*) care judecă cu câte 12 cetățeni asori aleși de diferitele cantoane din care se alcătuiesc districtele, având o competență aproape deplină în materie civilă, comercială și penală.

Aceste legislațiuni, cu toate garanțiile de capacitate cerute de unele dintr'ânsele ¹⁵⁾ judecătorilor unici, n'au crezut prudent să le dea nici măcar competența mai restrânsă pe care a avut-o la noi justiția de pace până la organizarea ei din 1894.

O privire asupra competenței judecătorilor inferiori ai altor state ne va arăta adâncă deosebire ce, sub acest raport, separă justiția noastră de ocol de a altor țări.

Pentru a face comparațiunea necesară, vom lua ca bază *competința sa personală sau mobilă*.

Din punctul de vedere al acestei competențe, judecătorul de pace din Belgia, unde justiția de pace, prin legea din 25 Martie 1876 a fost organizată după modelul celei franceze, de care ne-am ocupat pe larg într'un capitol special din această lucrare, are competența restrânsă a acestei din urmă, până la 200 lei ¹⁶⁾.

În Grecia, țară care de asemenea s'a inspirat dela legislatorul francez, judecătorul de pace (*Eirenodikeion*) judecă în ultimă instanță până la 40 drachme și în prim resort numai până la 300 drachme (Constituția din 1864); în Olanda, până la 200 fiorini (legea din 1877); în Ungaria (legea din 1877) până la 50 fiorini (125 lei); în Austria până la 25 fiorini și prin prorogarea voluntară a jurisdicțiunii, până la 500 fiorini (legea din 1868); în Germania, trib. cantonal (*amtsgericht*), are o competență până la 300 mărci; în Danemarca, până la 56 lei; în Spania, până la 250 pesetas (legea din 1882), în Italia până la 100 lire (legea din 1892 ¹⁷⁾); în Rusia până la 500 ruble (legile din 1864 și 1889). În Anglia există judecători ambulanți creați prin statutul din 1846, cari constituiți în Curți de judecată (*County courts*) și judecători instituiți în burguri (corporațiuni privilegiate) alcătuind tot niște curți, când acești din urmă sunt *recorderi* (avocați cari au profesat 5 ani) judecă până la 10 livre. Judecătorii ambulanți pot judeca și până la 50 livre, dacă părțile le prorogă competența și în urma legii din 1873 acei din ei, cari au jurisdicțiunea de *echitate*, pot judeca chestiunile de echitate până la 500 livre. Judecătorii de pace (*Judges of the peace*) în Anglia au atribuțiuni polițieneste și administrative; totuși ei pot judeca prin ex-

cepțiune neînțelegerile pentru salar dintre patroni și lucrători până la 10 livre.

În ce privește *competința penală* a celorlalte state, de asemenea e foarte restrânsă față de a noastră, prevăzând dreptul pentru judecătorul unic de a pronunța pentru infracțiuni ușoare numai amenda sau închisoarea până la 3 luni, iar în Rusia chiar până la un an ¹⁸⁾.

Din acest tablou comparativ constatăm deci că judecătorii noastre de ocol, cu deosebire în noua lor organizațiune, sunt supra-încărcate de atribuțiuni, pe care, mai ales din pricina felului împărțirii justiției de pace, atât prin descinderi în localități, cât și la reședința fixă, de aceeași judecători, cu greu se vor putea exercita ¹⁹⁾.

Viitorul apropiat va decide, în urma experimentării ce se va face, dacă inovațiunile legiutorului român au temeinicia ce sincer o dorim, sau dacă ivindu-se serioase împedcări în buna funcționare a justiției noastre de ocol, nu vom fi nevoiți să revenim în parte, așezând-o pe baze mai practice, mai conforme cu nevoile ei și cu firea lucrurilor, mai adaptate caracterului ce trebuie să înfațișeze o adevărată justiție populară spre a corespunde în totul chemării ei.

Corneliu Botez

Președinte s. II trib. Covurlui

INFORMAȚIUNI

La 1 Maiu a. cor. a apărut «Noul Codice de ședință al judecătorului de ocol» un elegant volum legat în piele flexibilă, cuprinzând 1400 de pagini, de d-l Corneliu Botez, Președinte secția II trib. Covurlui. Volumul cuprinde adnotarea și comentarea tuturor materiilor de competența judelei de ocol: noua lege a judecătorilor de pace cu observațiuni și jurisprudențe la zi, Regulamentul acelei legi și legile speciale explicate în chipul cel mai minuțios și clar, legislațiunea comparată.

Prețul unui exemplar e de 15 lei broșat și 17 lei 50 legat flexibil în piele.

Depozit la *Curierul Judiciar* care servește la cerere orice cărți de drept, contra valoare, mandat postal sau ramburs.

¹⁸⁾ În Germania, tribunalul penal (*Schöffengerichte*) care siejează la epoci diferite, pe lângă delictele pedepsite cu închisoare până la 3 luni și amenda până la 600 mărci (750 lei), mai judecă și delictele ce i sunt trimise de camera criminală a tribunalului regional, care după aprecierea acelui tribunal n'ar suporta o pedeapsă mai mare.

De această apreciere nu e însă legat și în cazul când acceptă judecata lor. poate da chiar *maximum* închisorii prevăzute de codul penal, cu drept de apel la tribunalul regional.

¹⁹⁾ În Anglia, unde judecătorii ambulanți se deplasează regulat, la epoci determinate, în fiecare din districtele circuitului lor, aceștia judecă anual până la 18.000 de afaceri și parcurg cel puțin 550 kilometri pe an. În schimb însă pentru anevoioasele atribuțiuni ce exercită sunt plătiți cu câte 37500 lei anual. Cât e de mic onorarul judecătorilor noștri de ocol, pe lângă acel al judecătorului Englez, cu toate că au atribuțiuni tot așa de anevoie de îndeplinit!

¹⁵⁾ Cum e în Austria unde judecătorului de ocol i se cere un examen de admitere ca și în legislația noastră.

¹⁶⁾ În Franța, printr'un proiect votat de camera franceză s'a ridicat competența personală sau mobilă la 600 lei. Nu cunoaștem dacă proiectul a fost tradus definitiv în lege.

¹⁷⁾ Aci o competență mai mare o are o altă instanță judecătorească *pretorul*, care e ofiter de poliție judiciară și judecă în civil până la 1500 lire, iar în penal toate infracțiunile pedepsite cu închisoarea maximum de 3 luni și cu o amendă maximum de 3000 lire.